

5. Επαγγελματική δεοντολογία των εκπαιδευτικών της EDC/HRE: τρεις αρχές

Αν οι μαθητές έρχονται σε μια τάξη EDC/HRE με τις δικές τους απόψεις και φεύγουν από αυτή με την άποψη του εκπαιδευτικού, αυτό αποτελεί συνήθως ένδειξη κάποιου προβλήματος. Οι εκπαιδευτικοί της EDC/HRE πρέπει να φροντίσουν να μην πιέζουν τους μαθητές τους να υιοθετήσουν ορισμένες απόψεις ή αξίες που πρεσβεύουν προσωπικά οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί. Τα σχολεία είναι δημόσια ιδρύματα, και οι γονείς καθώς και η κοινωνία στο σύνολό της αναμένουν οι εκπαιδευτικοί να μην καταχρώνται την εξουσία τους για να κατηχούν τους μαθητές.

Η επαγγελματική δεοντολογία των εκπαιδευτικών της EDC/HRE είναι ως εκ τούτου ζωτικής σημασίας για την επιτυχία, και την αιτιολόγηση ακόμη της EDC/HRE ως μέρος του σχολικού προγράμματος. Μπορεί να συνοψιστεί υπό τις ακόλουθες τρεις αρχές, που προέρχονται από μια συζήτηση για το θέμα αυτό στη Γερμανία κατά τη δεκαετία του 1970.¹⁹

5.1 Αρχή της μη-κατήχησης

Ο/η εκπαιδευτικός δεν πρέπει με κανένα τρόπο να προσπαθεί να κατηχεί τους μαθητές κάνοντάς τους να υιοθετήσουν μια επιθυμητή γνώμη, για παράδειγμα, από πλευράς πολιτικής ορθότητας. Ως εκ τούτου, ο/η εκπαιδευτικός δεν πρέπει να διακόπτει ή να "συνθλίβει" κάποιον μαθητή με ανώτερες επιχειρηματολογίες. Αντίθετα, οι μαθητές θα πρέπει να κρίνουν ελεύθερα χωρίς καμία παρεμβολή ή παρεμπόδιση. Οποιαδήποτε προσπάθεια από τον/την εκπαιδευτικό να κατηχήσει τους μαθητές είναι ασυμβίβαστη με την EDC/HRE και τον στόχο της να εκπαιδεύει πολίτες οι οποίοι είναι ικανοί και πρόθυμοι να συμμετάσχουν σε μια ανοικτή κοινωνία και μια ελεύθερη, πλουραλιστική δημοκρατία.

5.1.1 Πρακτικές επιπτώσεις

Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει, ως εκ τούτου να προεδρεύει στις συζητήσεις στις τάξεις EDC/HRE, αλλά να μη λαμβάνει μέρος σε αυτές. Από την άλλη πλευρά, αν οι μαθητές ρωτήσουν τον/την εκπαιδευτικό τους για την άποψή του για ένα θέμα, συμβουλεύουμε τον/την εκπαιδευτικό να την εκφράσει. Οι μαθητές γνωρίζουν ότι ως πολίτης, ο/η εκπαιδευτικός έχει μια προσωπική πολιτική άποψη, όπως κάθε άλλος πολίτης, και πολύ συχνά ενδιαφέρονται να την ακούσουν. Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να καταστήσει σαφές ότι δεν μιλάει μέσα από έναν επαγγελματικό ρόλο, αλλά ως πολίτης. Πράγματι, ο μαθητής μπορεί να θεωρήσει ότι είναι κάπως παράξενο αν ο/η εκπαιδευτικός της EDC/HRE παραμένει πολιτικά ουδέτερος, ενώ οι μαθητές αναμένεται μόνιμα να εκφράζουν τις απόψεις τους.

Ένας/μία εκπαιδευτικός αφοσιωμένος στα ανθρώπινα δικαιώματα μπορεί κάλλιστα να υποφέρει αν ένας μαθητής εκφράζει απόψεις που δείχνουν τάσεις ρατσισμού, εθνικισμού ή οποιοδήποτε άλλο είδος φονταμενταλισμού. Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να απέχει από το να κατακλύσει τους εν λόγω μαθητές με ανώτερες επιχειρηματολογίες, αλλά μάλλον να προσπαθήσει να κατανοήσει γιατί ένα νεαρό άτομο έχει υιοθετήσει μια τέτοια γραμμή σκέψης και να βρει τρόπους να προκαλέσει τους μαθητές να σκεφτούν διαφορετικά και με μη συμβατικούς τρόπους.

5.2 Αρχή της συζήτησης για αμφιλεγόμενα θέματα

Ο, τι είναι αμφιλεγόμενο θέμα στην επιστήμη ή την πολιτική πρέπει να παρουσιάζεται ως τέτοιο στις τάξεις EDC/HRE. Η αρχή αυτή είναι στενά συνδεδεμένη με εκείνη της μη-κατήχησης: αν οι διαφορετικές απόψεις παραλείπονται και οι εναλλακτικές επιλογές αγνοούνται, η EDC/HRE είναι στο δρόμο για κατήχηση. Οι τάξεις EDC/HRE θα πρέπει να επιτρέπουν την πολυπλοκότητα, την αντιπαράθεση ακόμα και τις αντιφάσεις. Για παράδειγμα, παρόλο που τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενικά, τα ατομικά δικαιώματα μπορούν στην πραγματικότητα να συγκρούονται το ένα με το άλλο.

Σε μια πλουραλιστική κοινωνία, η διαφωνία, οι διαφορετικές αξίες και τα ανταγωνιστικά συμφέροντα είναι ο κανόνας, όχι η εξαίρεση, και ως εκ τούτου οι μαθητές πρέπει να μάθουν πώς να αντιμετωπίζουν την

19. Βλ. "Der Beutelsbacher Konsens" (www.lpb-bw.de).

αντιπαράθεση. Στη δημοκρατία, ο διάλογος και η συζήτηση είναι τα μέσα για την επίλυση των προβλημάτων και την επίλυση των συγκρούσεων. Η συμφωνία και ένας ορισμένος βαθμός αρμονίας μέσω συμβιβασμού είναι το αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης. Η αναγκαστική συμφωνία χωρίς ανοικτή συζήτηση υπονοεί απλά καταστολή.

5.2.1 Πρακτικές επιπτώσεις

Στην EDC/HRE, ο/η εκπαιδευτικός πρέπει κατά συνέπεια να παρουσιάζει τουλάχιστον δύο απόψεις για ένα θέμα. Μια ισορροπία (για παράδειγμα, στην έκταση των κειμένων) είναι σημαντική.

Στις συζητήσεις στην ολομέλεια, ο/η εκπαιδευτικός πρέπει να επιδοκιμάζει τις διαφορετικές απόψεις μεταξύ των μαθητών. Εάν κάποια θέση εκφράζεται μόνο από μια μειοψηφία - ή ακόμα και από κανέναν μαθητή – ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να υιοθετεί αυτή την άποψη χάριν συζητήσεως, δηλώνοντας σαφώς ότι παίζει έναν ιδιαίτερο ρόλο ο οποίος και δεν εκφράζει την προσωπική του άποψη. Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να φροντίζει να προσαρμόζει την ισχύ της επιχειρηματολογίας του σ' αυτή των μαθητών.

5.3 Ενδυναμώνουμε τους μαθητές για να προωθούν τα συμφέροντά τους

Οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση να αναλύουν μια πολιτική κατάσταση, να προσδιορίζουν τα συμφέροντά τους, και να βρίσκουν τρόπους και μέσα για να επηρεάζουν μια τέτοια κατάσταση υπέρ των συμφερόντων τους. Ο στόχος αυτός απαιτεί από τους μαθητές να είναι καλά εκπαιδευμένοι σε δεξιότητες και ικανότητες για ανάληψη δράσης και συμμετοχή. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο εφόσον τηρούνται οι άλλες δύο αρχές της μη-κατήχησης και της συζήτησης για αμφιλεγόμενα θέματα. Η αρχή αυτή δεν πρέπει να παρερμηνευθεί ως ενθάρρυνση του εγωισμού και παραμέληση της υπευθυνότητας. Κάθε κοινότητα στηρίζεται σε αυτές τις αξίες, αλλά η ουσία εδώ είναι ότι ο/η εκπαιδευτικός δεν πρέπει να αποθαρρύνει τους μαθητές από την προώθηση των συμφερόντων τους καλώντας τους να τηρούν τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις τους.

5.3.1 Πρακτικές επιπτώσεις

Το σχολείο είναι μια μικρο-κοινωνία όπου οι μαθητές μαθαίνουν πώς να συμμετέχουν. Αυτό μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους, ξεκινώντας στην τάξη, επιτρέποντας στους μαθητές να επιλέξουν τα θέματα που τους ενδιαφέρουν και να συμμετάσχουν στον σχεδιασμό του μαθήματος, και περιλαμβάνει πιο προηγμένες μορφές όπως η δημοκρατική σχολική διοίκηση (διδασκαλία μέσω της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων) και η ανάληψη δράσης.

Η εργασιοκεντρική μάθηση και η μάθηση με στόχευση σε συγκεκριμένα προβλήματα υποστηρίζουν τους μαθητές στην ανάπτυξη των ικανοτήτων τους για ανεξάρτητη κρίση και λήψη αποφάσεων.